בס"ד

קרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

491 | פרשת לך־לך | י"ג חשון תשפ"ז

לימוד היומי דקהילתינו

יום	יום לחודש	ליקוטי מוהר"ן ח"א	ליקוטי הלכות ח"ב	משנה ברורה ח"ג	השתפכות הנפש	שולחן ערוך חושן משפט
שבת	י"ג	סד.	כד	חזרה	רג רד	שס"ד: ו-ז
א	י"ד	סד:	כה	קעו:	רה רו	שס"ד: ח-ט
ב	ט"ו	סה.	כו	קעז.	רז רח	שס"ה: א-ב
ג	ט"ז	סה:	כז	קעז:	רט רי	שס"ו: א-ב
ד	י"ז	סו.	כח	קעח.	ריא ריב	שס"ו: ג-ד
ה	י"ח	סו:	כט	קעח:	ריג ריד	שס"ו: א-ב
ו	י"ט	סז.	ל	חזרה	רטו רטז	שס"ו: ג-ד

וּלְמַעַן נַסֹּתְךָ לְהֵיטִיבְךָ בְּאַחֲרִיתֶךָ

למה רק אצלי משתבש כל פעם 'סדר היום'?! החלטתי לקום מוקדם להתפלל במתינות ולהגיע לסדרי הלימוד בזמן, וכל פעם צצים להם שיבושים אחרים ומניעות שונות ומשונות, למה זה לא יכול ללכת כסדר 'חֶלְקִי', מה הענין בכל הזעזועים הללו?!...

* * *

אם רק היה לי את הכסף בלא כל קשיי הפרנסה המרורים שאני מתנסה בהם, כי אז הייתי יכול לשבת ולשקוד על התורה ועל העבודה בישוב הדעת, אבל עתה כל מוחי תפוס בדוחקי היום-יום, למה לא זכיתי לשתי שולחנות...

רבינו הקדוש מאיר עינינו: "כשאדם רוצה להצדיק את עצמו ולהתקרב להשם יתברך, אזי נמשכים עליו דינים ויסורים, ואלו הדינים והיסורים נראים כהתרחקות, כאילו רוצים להרחיקו מעבודתו ח"ו, ובאמת **זה ההתרחקות הוא עיקר ההתקרבות, כי אלו הדינים וההתרחקות הם לטובתו, בחינת 'את אשר יאהב ה' יוכיח', כדי שיעמוד בנסיון הזה, ויתגבר ויתאמץ להתקרב יותר**" (ליקוטי מוהר"ן, עד).

זהו סוד מדרכי השי"ת בעולמו עם בריותיו, דוקא האהוב והחביב עובר נסיונות, והנסיונות נועדו לטובתו שיתגבר בהם ויזכה על ידם למעלה עליונה, העמידה בנסיון מרוממת את האדם לגבהים, כך לימדונו חז"ל (בראשית רבה נה, א) על הפסוק "נתתה ליראיך נס להתנוסס מפני קושט סלה" - "נסיון אחר נסיון וגידולין אחר גידולין, בשביל לנסותן בעולם, בשביל לגדלן בעולם, כנס הזה של ספינה". תכליתו של הנסיון לרומם לגדל ולהגביה את האדם למדרגות רמות שלא היה סיפק בידו להגיע אליהם מבלעדי הנסיון. הגבהים הללו אינם כלל כדרך הטבע, וכפי שרבינו הקדוש גם מביא (בספר המדות, יראה, טז) "**כשאדם בא לאיזה נסיון, ידע כשיעמוד בזה הנסיון שהקב"ה יעשה לו נס**".

על פניו נראה 'כאילו רוצים להרחיקו מעבודתו ח"ו'. שכלנו הפעוט מבין שעם סדר יום שהולך כרצוננו ופרנסה מסודרת כפי חשקנו נצליח בחיים, אבל הטוב ומטיב יודע שהטוב המובחר בשבילנו הוא לעמוד בנסיונות, והיא שתביאנו לשלמות רוממות מעלתנו האמיתית.

בפרשתנו אנו לומדים על כמה מנסיונותיו של אברהם אבינו, שגם בהם היה נראה שדוחים אותו מעבודתו. הוא ביקש לבוא לארץ ישראל שלימות קדושתו, והנה הוא רק מגיע אליה וכבר צריך לשוב ולצאת הימנה, וכן הלאה. ואברהם עומד בנסיונותיו העצומים ומתגדל ומתעצם על ידם בפלאי פלאות.

התורה הקדושה מספרת לנו כל זאת, כדי לעוררנו להיות מתלמידיו של אברהם אבינו, כי כוחו הגדול נטוע בנו לדורות וגם אנו יכולים להידבק בדרכיו. עלינו להתבונן אם כן היטב, איך אכן זכה לעמוד בנסיון, וללמוד איך לעורר כח זה. הבה נציץ בדברי רבי נתן (בליקוטי הלכות, שבת ז, עד) המגלה לנו טפח מדרכי עבודתו של אברהם אבינו בעת נסיונותיו:

בפרשתנו נאמר "ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה", ואמרו חז"ל ומובא בפירוש רש"י שזה היה נסיון גדול עבורו, שה' יתברך מזהירו לעלות לארץ ישראל ועכשיו משיאו לצאת ממנה. ומבאר רבי נתן, שכאן לימדו ה' יתברך להיות בקי בדרכי התשובה, הן בעת שמראים לו קירוב והן בעת שמראים לו ריחוק, הן בעליה והן בירידה. "שצריכים להיות בקי בזה מאד ולבלי ליפול בדעתו מזה, מכל שכן שלא להרהר אחר השם יתברך רק להאמין כי צדיק ה' וישר משפטיו וכל כוטנתו רק לטובה. **כמו שהיה אצל אברהם שכשבא לארץ ישראל היה שם דייקא רעב עד שהוכרח לצאת מארץ ישראל למצרים, ואף על פי כן לא הרהר אחר השם יתברך, רק עמד בנסיון במצרים עד שזכה לעלות משם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב. וכן עובר על כל אדם, וכן מובא בספרים ובדברי אדמו"ר ז"ל שכל הירידות והעליות של האדם מרומזים בפסוק וירד אברם מצרימה ויעל אברם ממצרים**".

אברהם אבינו לא הרהר אחר בוראו רק האמין כי צדיק ה' וישר משפטיו וכל כוונתו רק לטובה, הוא היה תמים עם ה' יתברך ולא הניח ללבו להיחלק הימנו. רבי נתן מביא (שם, בית הכנסת ה, לה) שאברהם אבינו היה תיקונו של אדם הראשון שהתחכם ואכל מעץ הדעת והביא מיתה לעולם, ולעומתו "אברהם היה הראשון שהתחיל לתקן חטא אדם הראשון כמובא, ועל כן נקרא אברהם 'תמים', כמו שכתוב התהלך לפני והיה תמים", והוא מוסיף במקום אחר (שם, גניבה ה, ה): "**שאברהם זכה על ידי אמיתת תמימותו, כי הלך תמיד בתמימות באמת, כמו שאמרו חז"ל 'הולך תמים - זה אברהם**".

והתמימות מחייבת שלא לחלק בין מצב למצב; 'תמימות' פירושה להיות שלם ה', כפי רצונו והנהגתו יתברך, מבלי להתנות את הנאמנות אליו במילוי הרצונות העצמיים שלנו. גם כשאחד רוצה בכל לבו ללמוד בהתמדה ולשבת בבית ה' נטול דאגות, אך אם וכאשר ה' רוצה אחרת הוא מבטל רצונו מפני רצון ה' ושואל בתמימות "ועתה מה ה' שואל מעמך", במה אוכל להמליכך ולעשות רצונך במצב זה. אין די במה שיש לאדם בכלליות רצונות לדברים קדושים, אלא עליו

המשך בעמוד ד'

דבר המערכת

מי ישער את צער השכינה הקדושה. שוב זוממים רשעי ישראל לכונן להם ממשלת שמד בתוכי פלטרין של מלך, כאשר מטרתם ברורה, לקעקע ח"ו ביצתן של ישראל היל"ת, זממם בל תפק.

ארץ ישראל שכל מהותה אמונה, כמו שהירבה רבינו הקדוש לגלות, עוברת את הנסיונות הקשים ביותר באמונה. אויבי ה' שולטים בה ומדכאים עד עפר כל זיק של אמונה וקדושה, אבל אסור לנו להתרגל לכך בשום פנים. אדרבה, כגודל ההסתרה כן צריכה להיות התעצמות מלחמתנו בתפילה וצעקה לה', שכל הרשעה כולה כעשן תכלה ותעבור ממשלת זדון מן הארץ, בהתגלות רוממות מלכותו יתברך מהרה.

רבינו הקדוש הזהיר בצוואתו (לקו"מ ח"ב ח') שעלינו לחפש תמיד את רוח קדשו של הצדיק המכניסה בישראל אמונת חידוש העולם, שהיא מהותה של ארץ ישראל. כלומר, להתחדש ולהאמין בכל פעם שה' מנהיג את עולמו בפלאי פלאות ולא עזב השגחתו המחודשת לרגע, ועל אף שנראה שזקנה ואפלה מכסים ארץ, נקבל רוחו הקדושה ובפרט בארץ הקדושה, להאמין שפתאום יבוא האדון להיכלו והס מפניו כל הארץ.

רבותינו הקדושים הורונו להתרחק מרשעים הללו לגמרי ולבלי לקחת חלק בשום שותפות עמהם, והיא שתצילנו מלהבה. אבל עדיין אנו חייבים להרעיש בתפילה וצעקה בתמימות ובפשיטות, להתחנן מעומק הלב: "שומר ישראל שמור שארית ישראל ואל יאבד ישראל האומרים שמע ישראל", ובטוחים אנו כי אין תפילה חוזרת ריקם. וה' הטוב יאמר די לצרותינו ויבטל מעלינו כל גזירות קשות ויכלה הקוצים מכרמו ולכוננו כגפן פוריה מהרה.

העורכים

פניני אור
אמרות טהורות מרביה"ק ותלמידיו

פַּעַם אַחַת אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל: יֵשׁ שֶׁנִּדְמֶה לָהֶם שֶׁרוֹצִין וְנִכְסָפִין מְאֹד לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אִם הָיוּ יְכוֹלִים לִסַּע לְשָׁם בְּהַרְחָבָה, אֲבָל לֹא בְּצַעַר וְדֹחַק. וּבֶאֱמֶת אֵין זֶה רָצוֹן שָׁלֵם, כִּי **מִי שֶׁרוֹצֶה לָבוֹא בֶּאֱמֶת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לֵילֵךְ גַּם רַגְלִי, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְאַבְרָהָם "לֶךְ לְךָ" לְךָ דַּיְקָא.**

(חיי מוהר"ן)

לתגובות והערות 3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגליון באימייל מידי שבוע

הדל"נ 5:22 • נץ החמה 6:47 • סוזק"ש 8:49
צאת השבת 6:35 • צאה"ש לר"ת 7:13

הגנב הערמומי

הבעל דבר הוא גזלן וגנב גדול, ודרכו להתגבר על האדם בכמה מיני רמאויות וערמומיות. והרוצה להינצל ממנו חייב לחקור ולדעת היטב דרכי רמאותו וגניבותיו, ולהתקרב ולציית לדברי הצדיקים הגדולים, היודעים ומכירים בקדושתם וחכמתם הגדולה את כל דרכי היצר הרע הגנב והרמאי, ורק כך יוכל להינצל ממנו.

וכלשון מוהרנ"ת: "**הבעל דבר הוא הגנב הראשון, ראש לכל הגנבים והרמאים שבעולם! כי הוא מתנהג עם רוב בני אדם בדרך גניבה, בערמה ורמאות נפלא, בכמה וכמה מיני דרכים שונים**, שהוא מרמה את האדם וגונב דעתו בכל עת עד שרוצה לתפסו במכמרתו רח"ל, כנודע ונראה בחוש ... כי באמת ע"פ רוב א"א להבעל דבר שיבוא להאדם להסיתו מיד לעבירה גמורה ח"ו, רק בתחילה מתלבש את עצמו במצוות, וגונב דעת האדם ומורה לו היתר, ומלביש לו העצה רעה שלו במצוות ... **ומחמת גניבתו וערמתו קשה מאד להינצל ממנו, וע"כ באמת א"א להינצל ממנו כי אם על ידי צדיקי הדור האמתיים** שכפו את יצרם ועמדו בנסיון וכבשו את המלחמה, **שהם יודעים כל דרכיו ומסתוריו וכל דרכי גנבתו**, והם יודעים איך להתנהג עמו" (ליקוטי הלכות, גניבה ד, ב).

ונזכיר כמה דוגמאות, בקיצור נמרץ כמאן דמחוי במחוג, להראות ולהיווכח שא"א להינצל מהיצה"ר אלא אם כן מכירים דרכי רמאותו וערמימיותו, שבא בגניבה וערמה גדולה:

אחת הדוגמאות השכיחות היא מה שהבעל דבר מתלבש במצות היראה וההתעוררות, ובא בלבוש של מוסר להחליש לב האדם מעבודת ה', בהראותו לו עד כמה הוא רחוק ומגושם ופגום וכיו"ב. ובתחילה נדמה לאדם כאילו הם מחשבות של התעוררות, אך אחריתם נפילה וחלישות הדעת ופריקת עול רח"ל.

[וכלשון מוהרנ"ת: "צריכין עוז ותעצומות והתחזקות עצום מאד בזה העולם מספר ימי חיי הבלו לעמוד כנגד כל הדחיות וכו' שהבעל דבר רוצה להדיחו ח"ו בכל עת רח"ל, והעיקר על ידי הסברות שקר שלו ... **שמתלבש במצוות ואומר לו 'הלא אתה יודע עוצם גשמיותך ופגמיך הרבים וכו', ומה אתה חותר ומקווה עוד להתקרב?!**" (ליקוטי הלכות, יין נסך ד, כח) וכמבואר עוד כמה פעמים בליקוטי הלכות].

מאידך, מתלבש הבע"ד לפעמים בלבוש ה'התחזקות' להרפות ידי האדם שלא יתאמץ לחפש עצה ותחבולה לצאת מרע לטוב ולעלות מדרגה לדרגה. וכפי שלימדנו רבינו שעל האדם להיות 'בקי ברצוא', שגם כשזוכה "לאיזו עליה, לאיזו מדרגה גדולה, אעפ"כ **אל יעמוד שם, ולא יסתפק עצמו בזה, רק צריך שיהיה בקי בזה מאד לידע ולהאמין שהוא צריך ללכת יותר ויותר**" (ליקוטי מוהר"ן, ו). ואסור לו להשתמש עם לימודי ודרכי ההתחזקות להרגיע את עצמו ולהתרפות מלהתאמץ ולעלות עוד ועוד. וכ"ש וכ"ש שאסור לו לבוא מחמת זה לזלזל בעוצם חומרת כל נדנוד חטא, ועוצם חובת התשובה והחרטה והבושה וכו'.

דוגמא שכיחה נוספת היא בענין המחלוקת, שדרך הבעל דבר להתלבש במצוות ולפתות את האדם שמצוה גדולה לרדוף את חברו ולחלוק עליו, ובזה מפיל אותו לעבירות חמורות של מחלוקת ושנאת חינם רח"ל.

וכלשון מוהרנ"ת: "**אין לך דבר שהבעל דבר יוכל להטעות את האדם ולהפוך עבירות למצוות כמו בענין מחלוקת**, שם מרקד הבעל דבר, כי בענין זה יכול בקל להתלבש עצמו במצוות ולהפוך עוונות הגדולים בתורה למצוות גדולות, כי מסית את האדם על חברו שמצוה גדולה להדפו ולרדפו, כי הלא עשה כך וכך וכו' כמצוי ענין זה הרבה בעולם" (ליקוטי הלכות, יין נסך ד, טו).

מאידך, מתלבש הבע"ד לפעמים במצות 'אהבת ישראל' להכשיר את השרץ, ולהרפות ידי האדם מלעמוד על המשמר להתריע ולהישמר מכל העומדים עלינו לכלותנו בדעות כוזבות וחכמות חיצוניות וכיו"ב (עיין ביה"ל סימן א', ד"ה ולא יתבייש).

דוגמא נוספת, היא ענין הפרנסה והממון, שהבע"ד מתלבש בזה להסית את האדם להוציאו מאוהל התורה והתפילה ולהפילו בתוך רפש הבלי העוה"ז, מתוך ה'תירוץ' הידוע "פרנסה מה תהא עליה"...

ובזה מפתה אותו האדם "בפה רך, שבתחילה נכנס עמו הבעל דבר והסטרא אחרא בפה רך ומתלבש במצוות, **ואומר לו 'הלא אי אפשר לישב בבית המדרש כל יום וההכרח לצאת אל השדה לעסוק במלאכה ומשא ומתן, וכי אתה רוצה למות או להיות עני ומקבל?!** עד שמשליכו בתוך עומק טיט היון שהוא אנפין חשוכין מרירת העצבות של הממון, בחינת בעצבון תאכלנה" (ליקוטי הלכות, הודאה ו, נז).

וכן יש עוד דוגמאות רבות מאד, מכל תחום וענין בעבודת ה' - שצריך האדם להיות ערום ביראה, ולחקור ולדעת בכל עת מה הם דרכי התגברות הגנב והגזלן הגדול, ורק כך יוכל להינצל ממנו.

נסיון האמונה!

אברהם אבינו ראש למאמינים - ע"י אתעדל"ת

פסוק יש בשיר השירים: "מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב". 'נדיב' מרמז לאברהם אבינו. את אברהם אבינו משבח הזוהר הק' באתערותא דלתתא שלו. כי כן דורש על הפסוק (ישעיה מא, ב) "מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ" - זה אברהם אבינו: 'מי העיר' - מיהו אותו צדיק שמהתחלת הבריאה, מכל הצדיקים הקודמים לאברהם אבינו, מי התעורר אלי, 'ממזרח' [ממזרחה של ארץ ישראל]. כי באותה עת נמצא אברהם אבינו מוקף בתוקף העבודה זרה של נמרוד, הוא חי בין כל עובדי העבודה זרה, בתוך מקור הטומאה. אמנם נשמתו של אברהם אבינו היתה חלק אלוק ממעל, אבל עם כל זה היה בקרבו מתולדתו מהזוהמא של אביו תרח, והסט"א לחמה בו ולא נתנה לו לצאת ולהשתחרר מאותה זוהמא שהיה מוקף בה מכל צדדיו.

אעפ"כ מעיד עליו הפסוק: 'מי העיר' - מי התעורר מעצמו ומכוחו להתקרב אלי - שעמל והתייגע על שבירת היצר בכל כוחו במסירות נפש, בהשתוקקות ובתפילה, ועשה אתערותא דלתתא נפלאה ונשגבה כזאת, שעד אברהם אבינו שום צדיק לא עשה אתערותא כזאת. וזה 'מי העיר ממזרח' [מלשון מתחילה - מקדם, שלא היה כמוהו עד הנה].

ואכן הזוהר הק' מפליא את האתערותא דלתתא של אברהם, שעשה אתערותא גדולה כזאת, בהשתוקקות רבה ונפלאה כזו, ביגיעות רבות ועצומות כאלו, שכל כך לחם למען השי"ת והתעלם מכל הזוהמא השולטת סביבו, והרים עיניו השמימה באמרו "מי בעל הבירה", עד דאיתגלייא ליה - שהציץ עליו בעל הבירה, כלומר שנפתחה לו שפע הנבואה ושמע קול מלעילא: "אני בעל הבירה" (בראשית רבה לט)

ההעלמות הנוראות לאחר הגילויים

ומוהרנ"ת מוסיף בליקוטי הלכות, שלאחר כל זאת שלאברהם אבינו היתה אתעדל"ת כזאת וגילויים נפלאים כאלו, לאחר מכן עוד ניסה אותו הקב"ה בעשרה נסיונות, ובכל נסיון היתה העלמה נוראה, וכמובא מפרי הארץ, על הנסיון של 'ויהי רעב בארץ' - שאחר שאברהם אבינו יצא בחיים מכבשן האש של אור כשדים, ונמרוד כבר פחד ממנו, עד כדי כך שאברהם אבינו כבר היה יכול לדבר מהאמונה הקדושה בריש גלי. ולאחר כל העליה הגדולה הזאת, אומר לו הקב"ה עזוב את כל זה ובא ועלה לארץ כנען והמלך אותי שם.

ומיד בהגיעו לארץ כנען פקד אותם רעב גדול, והיתה זו מכת הרעב הראשונה שנתרחשה בעולם, ויצאה הרננה שדוקא בבוא הכופר באלילים הגדול לארצם גרם לכל הרעב הזה... והיה זה נסיון קשה מאד עבורו, והוא לא הרהר אחר מדותיו של הקב"ה, והחזיק באמונתו הקדושה בשלמות, ומעשה אבות סימן לבנים.

נסיונות האמונה שעוברים על כל אחד ואחד

ועל זה אומר מוהרנ"ת בליקוטי הלכות, כי ענינם של העשרה נסיונות הללו עובר על כל אחד ואחד מישראל.

לכן השפיע עלינו רביה"ק מעיינות רבים כאלו של חיזוק, ודיבורים קדושים כאלה להחזיק באמונת השי"ת גם בתכלית ההסתרה שבתוך ההסתרה.

ולדוגמא מדברי החיזוק הנפלאים שיש בספרי רבינו שלא מצינו כמותם, שכתב, שיש אנשים שעובדים את השי"ת בכל ימיהם, בלימוד ובתפילה ובעבודת המידות עד כלות כוחותם, והקב"ה אינו מראה להם שום גילוי והארה מכל עבודתם, רק כאשר מגיעים להסתלקותם אז מראה להם השי"ת איזה תיקונים נפלאים ואדירים עשו ע"י עבודתם.

ורבינו שצפה בעיניו עד סוף כל הדורות ידע עבור מי נצרכים דברי החיזוק האלו, שהם אמת ויציב ונכון.

ובאמת, לשיחה זו שרבינו גילה אותה בעולם מצאתי סמך מפורש בדברי חז"ל. כי הנה, איתא בירושלמי (ירושלמי ע"ז ג ובמדרש) שכשנסתלק רב אבהו הראו לו תליסר נהרי דאפרסמונא דכיא [שלושה נהרות של אפרסמונים], והאר"י הק' מבאר ששלושה עשר הוא סוד של ש"י עולמות, העשר מרמז לעשר עולמות והשלושה מרמז לשלוש מאות עולמות שהם ש"י העולמות המובטחים לצדיקים. וכשראה זאת רב אבהו בכה ואמר: "כל זה לאבהו? ואני אמרתי לריק יגעתי". והדבר הוא נורא, עד כדי כך סתומים ונעלמים היו ממנו כל הגילויים להם זכה ע"י עבודותיו.

וזה אחד מהנסיונות הקשים שעוברים על האדם בזה העולם שתמיד הוא חושב שהוא עובד לריק, שהבע"ד מצליח לפתות אותו שכל התורה והתפילה שלך אינם שוים מאומה, לריק ממש ח"ו (ובאמת יש כאן רמז להיפך; כי ל'ריק' בגימטריא ש"י, הוא שי עולמות). ודיבורי חיזוק נפלאים כאלו האיר רביה"ק בעולם.

לאסוקי שמעתתא

נערך ע"י הרה"ג ר' משה בהגרי"ק בראנדסדארפער שליט"א
ראש כולל בקהילתינו ומו"צ דעדתינו

אליבא דהלכתא

פניני 'הלכה למעשה'

מתי להקל משום הכנסת אורחים

השבוע למדנו **בשולחן ערוך** (סימן שלג ס"א) שאסור לפנות אוצר בשבת בשביל להושיב שם בני אדם משום איסור טירחא, אלא אם כן לצורך מצוה. וכתב **הרמ"א**: "כל שבות שהתירו משום צורך מצוה, מותר לצורך אורחים, ולא מקרי אורחים אלא שנתארחו אצלו בביתו, או שזימן אורחים שנתארחו אצל אחרים, אבל כשזימן חברו לסעוד אצלו לא מקרי אורחים ואינו סעודת מצוה רק סעודת רשות". ע"כ.

המזמן חברו לסעודה

מבואר מדברי הרמ"א שאין הבעל הבית מקיים מצות הכנסת אורחים רק אם האורחים מתארחים בביתו ממש, אבל מי שמזמין את חברו לסעודה אינו מקיים מצות הכנסת אורחים. והדברים צריכים ביאור, למה אין זה בכלל מצות הכנסת אורחים, הלא גם מי שמזמן את חברו לסעוד אצלו נותן צדקה, שנותן מפיתו ולחמו לחברו, ולמה לא יחשב הדבר כסעודת מצוה שיהיה מותר לפנות עבור זה.

ההבדל בין הכנסת אורחים לצדקה

אמנם, לכשנתבונן בשורש הדברים נמצא שיש הבדל בין מצות צדקה למצות הכנסת אורחים; מצות צדקה מפורש בתורה **בפרשת ראה** (דברים טו ז-יא) "פתוח תפתח את ידך לו", "נתן תתן לו", ומצות הכנסת אורחים נלמד מהפסוק **בפרשת כי תבוא** (שם כח ט) "והלכת בדרכיו". ושניהם מצוות גדולות עד מאוד, אבל יש הבדל ביניהם, שמצות צדקה היא הנתינה בעצמה, שבזה שנותן מהונו ורכושו לנצרכים מקיים המצוה. ואילו מצות הכנסת אורחים אינו מתייחס רק על נתינת הממון אלא גם על הגמילות חסד שעושה בגופו, שבזה שמכניס אורחים בביתו נחשב כגומל חסד בגופו, וכך מבואר **בגמרא שבת** (קכז.) שמצות הכנסת אורחים הוא בכלל מצות גמילות חסד.

וכך אמרו **בגמרא סוכה** (מט:): "בשלשה דברים גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, שהצדקה בממונו, וגמילות חסדים בין בגופו בין בממונו. צדקה לעניים, גמילות חסדים בין לעניים בין לעשירים. צדקה לחיים, גמילות חסדים בין לחיים בין למתים". ע"כ. וכתב **החפץ חיים בספרו אהבת חסד** (ח"ג פ"א) דגמילות חסדים הוא הכנסת אורחים, וחביבה מצות הכנסת אורחים לפני השם יתברך שנכתבה פרשה שלימה בתורה [פרשת וירא] המדברת מענין זה, והיא לאות לנו שנתחזק בזה גם כן כל ימי חיינו.

לפי הדברים נמצא שגדולת מצות הכנסת אורחים אינו בזה שתורם לו לאכול ולשתות, אלא בזה שמביא מישהו זר לתוך ביתו ומארח אותו, ודואג לו בגופו להעמיד לו כל צרכי הבית, כמו שעשה אברהם אבינו למלאכים שדאג וטרח בגופו להאכילם ולהשקותם ולפנות להם מקום להיות שם. ומצוה זו יותר קשה מסתם מצות צדקה, שלא די בנדבה רק צריך להשתדל בגוף ולדאוג לו על כל צרכיו האישיים.

אפשר לתת דוגמא לכך: יותר קל לאדם לתרום כסף עבור מי שמחפש דירה לשבתות וחגים כדי שיוכל לשכור דירה, מאשר לתת את הדירה האישית שלו, מפני שכדי לתת את הדירה שלו הוא צריך לנקות את הדירה ולפנות מקום ולהעמיד לו כל הצרכים, אבל זהו בעצם מצות הכנסת אורחים לארח מישהו אחר בתוך ביתו ולטרוח עבורו. ובזה מובן פסק הרמ"א שהתירו לפנות אוצר בשבת בשביל מצות הכנסת אורחים ולא בשביל מצות צדקה, דחלק ממצות הכנסת אורחים הוא לפנות מקום עבור האורח, ואילו במצות צדקה אין מצוה לפנות מקום רק לתת לו צרכי הסעודה.

המצוה באורחים מחוץ לעיר

והנה מתבאר מדברי **הרמ"א** שמצות הכנסת אורחים נוהג רק באורח שבא להתארח ממש בבית, ואילו מי שבא רק בשביל לסעוד סעודה אינו בכלל אורח ואסור לפנות אוצר בשבילו. ויותר מזה מבואר **במגן אברהם בהלכות יום טוב** (סי' תקטו ס"ק ו) שבכל מקום שמקילים לצורך אורחים הכוונה לאורחים שאינם מעיר הזאת ואין להם מקום לאכול, אבל אלו שדרים באותו עיר ומתארחים אצל חבריהם אין להם דין אורחים ואין להקל בשבילם משום מצות הכנסת אורחים. וכן פסקו שם **המשנה ברורה** (שם ס"ק יב) **והשולחן ערוך הרב** (שם ס"א וסימן תקי ס"כ).

ויש להביא ראיה שמצות הכנסת אורחים הם לאורחים הבאים מחוץ לעיר, ממה שאנו רואים שמצות לויה היא עיקר גדול במצות הכנסת אורחים, כלשון **הרמב"ם** (פי"ד מהל' אבל ה"ב): "שכר הלויה מרובה מן הכל, והוא החק שחקקו אברהם אבינו ודרך החסד שנהג בה, מאכיל עוברי דרכים ומשקה אותן ומלוה אותן, וגדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה, שנאמר וירא והנה שלשה אנשים, וליוויים יותר מהכנסתן, אמרו חכמים כל שאינו מלוה כאילו שופך דמים". ע"כ.

והטעם בכל זה כפי שהתבאר שעיקר מצות הכנסת אורחים הוא לארח בבית מי שאין לו בית, ולטרוח שם עבורו, אבל מי שיש לו בית ורק תורם לו סעודה אין זה בכלל מצות הכנסת אורחים אלא בכלל מצות צדקה.

שקול כקבלת פני השכינה

וזוהי המעלה הגדולה שאמרו חז"ל **בגמרא שבת** (שם) "גדולה הכנסת אורחים מקבלת פני השכינה", שמצות הכנסת אורחים היא הטבה בגוף האדם שהאדם מיטיב ודואג עבור חברו ולא רק נותן מתנה ונדבה, ולכן דוקא בהכנסת אורחים אומרים שמקבל פני השכינה כמו שמקבל את חברו.

אורחים בתוך העיר

אמנם יש לתמוה: איך אפשר לומר שאין מצות הכנסת אורחים למי שמארח אורח שדר בעיר הזאת, לדוגמא מי שאשתו אינו מרגישה טוב ואין לה כח להכין שבת ויום טוב ומתארחים אצל חבר, או מי שיש לו מקרה אחר שאין לו אפשרות לאכול בביתו, האם ניתן לומר שלא מקיימים בזה מצות הכנסת אורחים? הרי זה לא גרע ממי שנאבד לו מַפְתֵּחַ ביתו ואינו יכול להיכנס דבודאי יש מצות הכנסת אורחים למי שמארח אותו אף שיש לו בית בעיר הזאת שאינו יכול להיכנס שם.

ויותר מזה נראה, שאפילו מי שיש לו בית ומיני אוכל, רק רוצה לבוא לחברו לסעוד אצלו כדי שיהיה לו סעודת שבת מרוממת בהתוועדות חברים, דבודאי חברו שמכניס אותו לביתו ודואג לו סעודה מרוממת בביתו כפי רצונו שיש לו מצות הכנסת אורחים, דמצות הכנסת אורחים הוא גם לעשירים ולא רק לעניים.

ולכן נראה דכוונת הפוסקים הנ"ל היא רק שאי אפשר להקל על איסורי 'שבות' משום מצות הכנסת אורחים במי שיש לו בית בעיר ויכול לאכול שם, דהגם שהמכניס אורח מקיים מצות הכנסת אורחים אין להקל בשביל זה לדחות איסורים מכיון שיש לאורח מקום לעצמו, אבל בודאי שמקיימים מצות הכנסת אורחים בכל אופן.

אורחים עשירים

אמנם מי שנמצא בעיר אחרת ומתארח אצל חברו, גם אם האורח הוא עשיר ויש בעיר בית-מלון שהיה יכול להתארח שם בתשלום, אם לא לקח בית מלון ומתארח אצל חברו נדחה איסורי שבות משום מצות הכנסת אורחים, דמצות הכנסת אורחים הוא בין לעניים ובין לעשירים.

ומצינו דבר פלא **במהרי"ל** (בליקוטים שבסוף הספר) שכתב: "כל היכא שנזכר מצות הכנסת אורחים רוצה לומר דוקא הכנסת עשירים ומכובדים כשנתאכסנו אצלו שאז יקבלם בסבר פנים יפות לנהוג בהם כבוד ולהכין תפנוקים בשבילם, וראיה מאברהם אבינו שסבר שהמלאכים היו אורחים והירבה לשחוט בשבילם ג' שוורים להאכילם הלשונות בחרדל, אבל הכנסת עניים בכלל צדקה היא". ע"כ.

וכדבריו כתב **התוספות יום טוב בספרו תורת האשם** (על תורת חטאת כלל טו אות ג מובא בפ"ת יו"ד סי' סט סקי"ג) שבכל מקום שהוזכר בפסוקים להקל משום כבוד אורחים, היינו כגון בעלי תורה ובעלי שם טוב ומעשים טובים, או עני בן טובים, או עשירים שראוי לכבדם שאינם עושים רעה, ולא הגרועים או הקבצנים שעוברים ושבים בשביל טרף ומזון הם בכלל צדקה. ע"כ. אכן **החק יעקב בספרו סולת למנחה** (שם) חולק עליו וסובר שגם לכבוד אורחים שאינם מכובדים אפשר להקל, שגם זה הוא בכלל מצוה.

ונראה דסברת המהרי"ל היא דכיון שמצות הכנסת אורחים הוא לדאוג עבור האורח ולתת לו כל צרכיו, ולא רק לספק לו אוכל ומשתה, לכן יש חילוק בחשיבות האורחים, דאורח שהוא יותר מכובד צריכים לנהוג בו כבוד יותר, ואורח שפל וקבצן שאין רגיל בהרבה נוחיות ולפעמים לא איכפת לו לישן על ספסל ברחוב אין כל כך מצוה בזה שמכניס לו בבית ואין צריכים לחפש קולות עבורו, לא כן איש מכובד שנצרך לו מאוד הכבוד שבזה מקילים על כל מה שנצרך לו (וע"ע בפמ"ג ביו"ד סי' קא מש"ז סק"א דחתיכה הראויה להתכבד היא באורחים חשובים).

קריאת השם בשעת הברית

מנהג ישראל תורה שאין נותנים שם לתינוק הנולד עד אחר שנימול. בשעה שמברכים על הכוס ברכת 'אשר קידש ידיד מבטן' מוסיפים בקשת רחמים על הילד 'אלקינו ואלקי אבותינו קיים את הילד הזה לאביו ולאמו ויקרא שמו בישראל' ונותנים לו שם.

וכתב **בספר הברית** (על הל' מילה סי' רסה אות נא) בשם כללי המילה **לרבי יעקב הגוזר**; מפני מה תיקנו לקרות שם לנער תיכף למילה? משום דעד עתה לפני המילה היה שם טומאה לפניו וחרפה, שם ערלות, ועכשיו שנימול קיימו לשבח בשם טהור וקדוש. ומנא לן שצריך לשנות שמו בשעת המילה? נלמד מאברהם אבינו שעד שלא מל בשר ערלתו היה שמו אברם, ומיד שנימול נשתנה שמו אברהם, מכאן שמשנים שם הנער לשבח תיכף למילה. ע"כ.

גם **בפרקי דבי אליעזר** (פמ"ח) איתא שבשעה שאבותיו של משה הכניסו אותו לברית בן שמונת ימים קראו שמו 'יקותיאל'. **והרמב"ן** (שמות ד כ) כתב שגם משה רבינו לא קרא שם לבנו אליעזר קודם שמל אותו. וכן **האברבנאל** (בראשית כא א) כתב שאברהם אבינו ע"ה קרא ליצחק שם בשעה שהכניסו לברית בן שמונת ימים (וחולק על הרמב"ן שכתב שקראו בשם זה תיכף כשנולד עיי"ש). **ובחסד לאברהם** (מעין ב נהר ב) הסביר שלאחר שכבר נסתלק הערלה והטומאה אז מוכשר לחול עליו על התינוק סוד הנשמה, רוצה לומר נשמה של הנפש שבזה יקרא בשם האדם הישראלי.

ויש להוכיח שקריאת השם לתינוק הוא חלק מן המצוה, מזה שמברכים ברכת 'אשר קידש' על הכוס ואין טועמים מן הכוס עד לאחר אמירת הבקשות וקריאת השם, וכתבו **הראשונים** שתוספת זו אינה מהוה הפסק בין ברכת הגפן לשתיית היין, ועל כרחך שהיא חלק מן המצוה (טור ססי' קפט וב"י ולבוש סי' רסה. אבל יש שכן טועמים מעט אחר 'כורת הברית' עי' אג"מ ח"ג סי' ק ובירור הלכה תניינא עמו' נה).

אמנם, אף שבפועל נותנים את השם בשעת הברית, הרי זה כבר מושרש בנשמה שלו כשנולד, כפי שכתב האריז"ל **בשער הגלגולים** (הקדמה כג) כי כאשר נולד האדם וקוראים לו אביו ואמו שם אחד העולה בדעתם, אינו באקראי ובהזדמן, כי אם הקב"ה משים בפיו השם ההוא המוכרח אל הנשמה ההיא. ע"כ. וכן מדוייק ממה **שאמרו חז"ל** ארבעים יום קודם יצירת הולד מכרזת בת קול בת פלוני 'לפלוני' הרי שכבר קודם שנולד יש לו שם (כן מבואר במהרש"א סוטה ב.). **ובירושלמי ברכות** (פ"א ה"ו) איתא: "ארבעה נקראו עד שלא נולדו ואלו הן, יצחק וישמעאל יאשיהו ושלמה".

ולכן, אם קרה טעות בשעת קריאת השם של הברית, אין זה מעכב, ועיקר השם הוא במה שקורים אותו אחר כך. ואם יש צורך להחליף השם שנתנו בשעת הברית, עושים את זה בשעת קריאת התורה ב'מי שבירך' (רשימת קנה בושם וע"ע שו"ת מהר"ם בריסק ח"ב סי' יז). וכעין זה כתב **בספר חסידים** (אלף קמ): "כשמשימים הנער בערס וקורים לו שם, משימין ספר של תורת כהנים מראשותיו".

הליכות ועובדות
מרביה"ק זיע"א עם צדיקי דורו

הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א (י"ז)

באתי לגנ"י

שלושים וחמישה ימים ישב בעל התניא בבית הכלא בפטרבורג, וכנגדם חיבר שלושים וחמישה פרקי ספר התניא שהם כנגד ג"ן פרשיות התורה.

עם שחרורו ביקש בעל התניא להגיע לביתו של חסידו הנאמן רבי מרדכי מליעפלי שהתגורר בפטרבורג בבנין רב דירות. קומה מתחתיו התגורר מתנגד עשיר עז נפש בשם נתן נטע נוטקין שהיה מראשי המלשינים על בעל התניא. בהגיעו לבנין פנה בעל התניא בטעות לביתו, הלה שנאלם בתחילה מעובדת הגעת 'אויבו בנפש' לביתו, קיבלו ברגשות מעורבים. הוא הכניסו לביתו פנימה ואף שפת למענו קדירה עם מים חמים להכין לו כוס משקה להשיב נפש, אך מיד החל לחרף ולגדף במשך שלוש שעות [!] נגד בעל התניא ונגד שיטת החסידות.

החסיד רבי מרדכי שהמתין בביתו בקוצר רוח לרבו התפלא על התמהמהותו ויצא לחפשו, לעזרתו הצטרף יהודי חסידי נוסף שלא נמנה על חסידי בעל התניא. בעוברם במדרגות ליד ביתו של נתן נטע הנ"ל שמעו את קולו הרם כשהוא מחרף ומגדף, מיהרו לפרוץ לביתו ובראות רבי מרדכי את רבו המעונה שעט בסערת נפש לעבר בעל הבית לתת לו מנה אחת אפיים, אך תיכף קם בעל התניא ובלם אותו בידיו ממש, ולא נתן לעשות לו מאומה, אולם היהודי השני מיהר לומר: שהוא חסיד של רבי אחר ולא חלים עליו ההגבלות של בעל התניא, והוא אכן העניק לבעל הבית 'מתנת יד' כראוי מידו הגדולה והרחבה...

גם אויביו ישלים עמו

רבי מרדכי ביקש מרבו לסור תיכף לביתו על מנת לנוח מכל התלאה, אולם בעל התניא סירב באמרו: 'יש לנהוג כבוד באכסניא', בעל הבית טרח עבורי והכין לי כוס חמין. רק לאחר שבעל התניא שתה את הכוס במתינות ובירך בקדושה ובטהרה פנה ללכת לביתו של רבי מרדכי. בהיכנסו לביתו של ר' מרדכי אמר לו בעל התניא: "החייתני ממש, האמן לי שכל ימי שבתי במאסר לא היה קשה לי כמו אותן שלוש השעות ששהיתי בביתו של המתנגד".

לא ארכו הימים ואותו נתן נטע נוטקין התהפך לבבו עד שהפך למעריצו הנלהב של בעל התניא, ובהמשך אף סייע לו רבות בפעולותיו למען שחרורו המוחלט מעול מלכות הרשע.

מאסר השני

כעבור שנתיים מהמאסר הראשון נלקח שוב בעל התניא למאסר בעקבות עלילות והלשנות ממתנגדי העיר פינסק, אולם בשונה מהמאסר הראשון, כאן נהגו בו בכבוד כאשר הובילוהו במרכבת דואר על חשבון השלטון, ואף הותר לו להביא עמו שני אנשים. הוא לא נאסר בבית הכלא, אלא בחדר בבית המשפט בתנאים נאותים. אך לא הורשה להיוועד עם חסידיו.

ממאסר זה השתחרר בחג החנוכה תקס"א, אך לפי דרישת הצאר הוצרך להישאר בפטרבורג על חשבון עצמו, אך הותר לו להנהיג את קהל חסידיו ולומר להם מאמרי תורה וחסידות.

באותם ימים עלה לשלטון רוסיה הצאר אלכסנדר הראשון, לאחר שאביו הצאר הקודם נהרג. בתחילת מלכותו נענה לבקשת מתן חנינה לאסירים שונים, נתן נטע נוטקין הנ"ל הכין מכתב בקשת חנינה לשחרורו וזיכויו המוחלט של בעל התניא, ובהשתדלותו הניחו את המכתב בראש ערימת המכתבים כדי שיטה חסדו למכתב הראשון. הצאר שהבין שהייתה זו תחבולה אמר שלא היה צורך בכך, משום שהיה מאשר בכל מקרה את שחרורו של בעל התניא. וכך אכן היה.

המעבר ללאדי והנסיעות למעז'בוז' לקבר הבעש"ט

לאחר שחרורו העתיק את מקום משכנו מהעיר ליאזנא לעיירה 'לאדי', שם קבע את משכנו לעשר השנים הבאות עד סמוך להסתלקותו, שם החל להפיץ בגלוי וברמה את מעיינות תורתו שהתפשטו בכל הארצות הקרובות והרחוקות. מעירו לאדי היה נוסע פעמים רבות עד למעז'בוז' להשתטח על קבר הבעל שם טוב הק'. (עבודת עבודה טאהש)

מהות ספר התניא בכתבי אנ"ש

בכתבי החסיד הנודע רבי אברהם אלחנן ספקטור זצ"ל (ספר 'גנזי אבא' מכתבים ס"א) הוא מתייחס לכך שבנו החל ללמוד בספר התניא וכותב שם, ששמע מאחד מגדולי ירושלים הפרושים שהתבטא על ספר זה 'רבות בנות עשו חיל והתניא עולה כולנה'... והוא ממשיך לבאר שם את מהות הספר: "והספר התניא בפשטות מבאר כל תכלית ביאת האדם לעולם הזה והנפשות שבאדם הבהמיות והאלקית הלוחמות תמיד ועצות להשליט הנפש האלקית על הבהמית בכמה עצות בדרך פשטות והגיון עד שיורד וקולע לתוך עומק הנפש, עד שאפילו 'הפרפראות לחכמה' מביא דבריו והסברו של התניא בענין סובב כל עלמין וכו'. מה אומר לך, טעמו וראו כי טוב, ותזכה להבחין בין טוב לטוב ואז לא תתפלא עלי ב'וירא את הקני ויאמר אית"ן' [אותיות תני"א]".

במכתב הבא (מכתב סב) הוא ממשיך לבאר לו את מעלת ספר התניא ועל שהעתיק את האימרה ששמע על ספר התניא 'רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה'. כי אותו אדם שאמרו, עברו עליו תלאות ומעברים קשים ברוחניות וגשמיות, "וכאשר התחיל ללמוד בספר התניא ולקוטי תורה נתחדש ונהפך לאיש אחר להחזיק עצמו בחיות דקדושה, ולא נפל ח"ו מאמונתו ברבינו ז"ל על ידי זה... רק לעניין שאר ספרי מוסר, אמר שעולה על כולנה. כי בספר הזה מסביר דברי האריז"ל ובעש"ט ז"ל מענין אור אין סוף והספירות הק' ששייכים אצל כל אדם לעבודת השם ביראה ואהבה בחכמה בינה ודעת לא כמצוות אנשים מלומדה ומעלת התורה הקדושה שהאור א"ס מתלבש בה וכו' ואיך צריכים ללמוד ביראה גדולה, ומעלת כל המצוות הרמ"ח פקודין אברים דמלכא והתיקונים הנוראים הנעשים על ידיהם וכו'. והכל מסביר בשכל פשוט אשר כל איש יכול להבין. ואיני רואה בהם פילוספיה וכו', רק פשוט רוממות הא"ס יתברך ועבודת השי"ת בתורה תפילה ומצוות ומעשים טובים ובעלייתן לשמים ע"י הגדפין שהם דחילו ורחימו לכל אחד לפי מדרגתו וכו'". עיי"ש המשך דבריו הנעימים והבהירים ביסודות חסידות ברסלב.

המשך מעמוד א'

להתמים עצמו, לחשוב באמת איך ומתי היכן וכמה לקיימם, ומה עושים כאשר מונעים אותו משמים מלקיימם.

אברהם אוהב ה' בתמימות ידע והאמין בכל לב שכל נסיון בין בגשמיות ובין ברוחניות נשלח אליו אך ורק כדי להיטיב עמו בזה ובבא, ואף כאשר הופרו רצונותיו העצמיים, וזה נתן לו כח לעמוד בנסיון ולהתגדל ולהתרומם על ידו.

ואת הכח הזה הוא נטע בנו, יש בנו שורש של 'תמימות' שביכולתנו לעוררו אם נבחר ונרצה ונייחל ונתפלל על כך. וכפי שרבי נתן משתפך בתפלתו (לקוטי תפילות, ח"א קי"ג): "זכנו והכניסנו לתוך דרכי התמימות באמת לאמתו, באופן שאזכה לקיים כל תורתך באהבה ובאמת ובתמים כל ימי חיי. כי אתה הוא ה' האלקים אשר בחרת באברם והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם ומצאת את לבבו נאמן לפניך, כי הלך לפניך בתמימות, כי היה ראש לכל המאמינים האמתיים התמימים והישרים העובדים אותך בתמימות ובפשיטות באמת ובאמונה שלימה".

ברכת מזל טוב
להרה"ח
ר' יואל צבי הלוי ראטנבערג שליט"א
לרגל נישואי בתו עב"ג הבה"ח יעקב נ"י
בהרה"ח
ר' אשר אנשיל סאמעט שליט"א
יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל
בדרך רביה"ק זיע"א

ברכת מזל טוב
להרה"ח ר' יוסף פרידמן שליט"א
לרגל אירוסי בנו הבה"ח מרדכי זאב נ"י
עב"ג בת הרה"ח ר' יואל שיינברגר שליט"א
יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל
בדרך רביה"ק זיע"א

ברכת מזל טוב
להר"ר שמעון ב"ר נתן אנשין הי"ו
לרגל הולדת הבת
יה"ר שיזכה לגדלה לתורה לחופה
ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה

ברכת מזל טוב
להרה"ח ר' נחמן דב היילפרין שליט"א
לרגל נישואי בנו הר"ר נתן יצחק הי"ו
עב"ג
בת הרה"ח ר' נתן משה רובינפיין שליט"א
יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל
בדרך רביה"ק זיע"א

ברכת מזל טוב
להרה"ח
ר' ישראל זאב דויטש שליט"א
לרגל אירוסי בתו
עב"ג הבה"ח אברהם מרדכי נתן נ"י
בהרה"ח ר' יואל משי זהב שליט"א
יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל
בדרך רביה"ק זיע"א

אנשי הצדיק

תולדותיהם ואורחותיהם
של אנשי שלומנו תלמידי מוהרנ"ת

רבי נחמן טולטשינער (מ"ז)

יודע נגן

ר' נחמן היה יודע-נגן ומפורסם בקולו הנעים, לבעל תפילה קבוע, עד שכל מי ששמע אותו היה מתפעל מנעימת קולו והתעורר מזה לעבודת השי"ת, וכמו שכתב רבינו ז"ל בליקוטי מוהר"ן (ח"א סי' ג') שהשומע ניגון מבעל מנגן כשר והגון אזי טוב לו בעבודת ה', וכן כתב רבינו ז"ל בליקוטי מוהר"ן (ח"א סי' רל"ז) ממעלות הניגון שעל ידו יכולין להתחבר עצמו להשי"ת, כי התחברות שני דברים הוא על ידי ניגון וכלי שיר, וזה בחינת כלי זמר על החתונה, עיי"ש, וכן האריך בכמה מקומות בליקו"מ ממעלת הניגון.

ברכת הצדיק חלה על ראשו

ר' נחמן זכה לקולו הנעים בכח ברכת מוהרנ"ת שהמשיך לו קול אדיר וחזק. ומעשה שהיה כך היה: מוהרנ"ת ז"ל נסע פעם על שבת פרשת בשלח לשבות בעיר ליפאוויץ, ומשמשו הנאמן רבי נחמן ליוה אותו בכל הדרך. ויהי בליל שבת קודש באו כמה אנשים לאכסנייתו של מוהרנ"ת ודיבר עמהם דברי אלקים חיים כדרכו בקודש, והיה שם איש אחד שהיה יודע נגן ומפורסם לחזן, וביקש ממנו מוהרנ"ת שיזמר ניגון לכבוד שבת קודש, אולם הלה היה שייך לכת המתנגדים על מוהרנ"ת, ולכן נתן כתף סוררת ולא רצה לזמר. וגם אחר שביקש ממנו מוהרנ"ת פעם נוספת, לא רצה בשום אופן.

ענה ואמר מוהרנ"ת למשמשו ר' נחמן: נחמן, זינג דו! (= נחמן, נַגַּן אתה!). מיד התחיל ר' נחמן לנגן ולשורר בנעימה נפלאה את פסוקי השירה 'אז ישיר משה', וכל השומעים התפלאו על כח הנגינה שלו, ופני החזן הנ"ל חפו. כשסיים, אמר לו מוהרנ"ת: לא ידעתי כלל שביכולתך לנגן. כי בזה שכיבדו מוהרנ"ת ואמר לו 'נגן אתה', בזה המשיך לו כח הנגינה שיוכל לזמר ולשיר כאחד הגדולים בחכמת הנגינה.

וסיפר הרה"ק מטשערין ז"ל שאמרו לו כמה אנשים שהכירו את ר' נחמן לפני שאירע מעשה הזה וכן בימי בחרותו, ולא היה קול נגינה כלל, אבל מן אז והלאה התחיל ר' נחמן לנגן בכל זמן שהיה לפני מוהרנ"ת, ובפרט בעת שבא לפניו על סעודת שב"ק וכדומה, כי מוהרנ"ת המשיך לו אז את כח הנגינה דקדושה.

ונשמע קולו בבואו אל הקודש

אמנם, עם כל זה עדיין לא שלחו מוהרנ"ת להתפלל לפני התיבה, כי ידע והכיר מוהרנ"ת את תכונת נפשו הטהור של ר' נחמן שיש לו אימתא דציבורא, ומה גם שברוב תבערת לבבו אולי יכול להינזק. אולם אחר פטירת מוהרנ"ת בשנת תר"ח התפלל פעם ביום הכיפורים בעיר ברסלב לפני העמוד בבית מדרשו של רבינו ז"ל, וראו שכוחו גדול בנגינה, וכששמעו זאת אנ"ש באומאן ביקשו שיהא בעל-תפילה קבוע בראש השנה, ואכן משנת תר"ט היה בעל-תפילה קבוע בהקיבוץ בראש השנה, והיה קולו נשמע בבואו אל הקודש באופן שהיה מעורר מאוד את לב השומעים, עד שכל אנשי העיר באומאן, אפילו אלו שהיו שייכים לכת המתנגדים, היו באים לשמוע את תפילתו (שיחות וסיפורים דף קל"ז).

נערך ע"י הרה"ח רבי נחמי' שווארטץ שליט"א
בעמה"ס "אוצרות עלים לתרופה".